

Ruská obvinění - uvést věci na pravou míru

Agrese proti Ukrajině přivedla Rusko do všeobecné mezinárodní izolace, včetně přerušení veškeré praktické spolupráce NATO s Ruskem.

Rusko v zájmu odvrácení pozornosti od této situace vzneslo celou řadu obvinění proti NATO, která jsou založena na zkreslování faktických údajů a ignorování trvalého úsilí, které NATO vyvinulo ve prospěch budování partnerství s Ruskem.

Rusko se rovněž uchýlilo k neopodstatněným útokům na legitimitu ukrajinských státních orgánů a použilo násilí k zabránění části ukrajinského území.

Tento článek uvádí věci na pravou míru.

Vztahy NATO-Rusko

Rusko prohlašuje, že se NATO snaží po léta snižovat význam jeho mezinárodní role.

Severoatlantická aliance od začátku devadesátých let důsledně budovala kooperativní vztahy s Ruskem na základě oboustranných zájmů, ve snaze dosažení strategického partnerství.

Ještě před rozpadem Sovětského svazu a Varšavského paktu zahájilo NATO snahu o navázání kontaktů formou dialogu namísto konfrontace, jak demonstroval Summit NATO v Londýně v roce 1990 (viz Londýnská deklarace [zde](#)). V následujících letech Aliance prosazovala dialog a spolupráci zřízením nových fór jako Partnerství pro mír (PřP) a Euroatlantické rady Partnerství (EAPC), které byly otevřeny všem evropským státům, včetně Ruska (viz Zakládající dokument PřP [zde](#) a [zde](#)).

V roce 1997 na znamení specifické úlohy Ruska v oblasti euro-atlantické bezpečnosti představitelé NATO a Ruska podepsali Zakládající akt vzájemných vztahů, spolupráce a bezpečnosti zřizující Stálou společnou radu NATO-Rusko (PJC). V roce 2002 byly jejich vztahy povýšeny na úroveň Rady NATO-Rusko (NRC). (Zakládající akt viz [zde](#), Římská deklarace zřizující NRC viz [zde](#)).

Od založení NRC spolupracovaly NATO a Rusko na řešení různých problémů počínaje bojem proti drogám a proti terorismu až po otázky týkající se záchrany ponorek a civilního nouzového plánování. Žádnému jinému partnerskému státu nebyly poskytnuty srovnatelné vztahy.

NATO jednalo s Ruskem jako s privilegovaným partnerem, o marginalizaci se nedá vůbec hovořit.

Pokračování činnosti a rozšiřování NATO

Ruští politici prohlašují, že NATO mělo být po Studené válce rozpuštěno a že přistoupení států střední a východní Evropy do Aliance ohrožuje bezpečnost Ruska.

NATO nebylo po Studené válce rozpuštěno, neboť jeho členové si přáli zachovat tento svazek, který byl zárukou bezpečnosti a stability v transatlantické oblasti, jak vysvětluje Londýnská deklarace: „Musíme držet společně a bez ustání prodlužovat dobu míru, kterou spokojeně užíváme poslední čtyři desetiletí“. Díky podporování společných hodnot se NATO stalo více než mocným vojenským svazkem: stalo se politickým fórem dialogu a spolupráce.

Politika „otevřených dveří“ NATO byla a vždy bude založena na svobodné vůli evropských demokracií. Když se Ukrajina rozhodla pokračovat v politice „neúčasti ve vojenských blocích“, NATO plně respektovalo tuto volbu. Dlouhodobé tvrzení Ruska, že se NATO snaží přinutit Ukrajinu ke vstupu do svých řad, bylo a je zcela nepravdivé.

NATO splnilo a nadále plní podmínky Článku 10 Severoatlantické smlouvy (viz [zde](#)), který stanoví, že spojenci „mohou, na základě jednomyslné dohody, vyzvat kterýkoliv evropský stát, odhodlaný podporovat principy této Smlouvy a přispívat k bezpečnosti severoatlantické oblasti, k přistoupení k této Smlouvě“.

Mezi léty 1952 a 2009 se mnohé evropské státy rozhodly požádat o plnoprávné členství v NATO založené na demokratických procesech a vládě práva. Spojenci tyto uchazeče o vstup do Aliance vždy jednomyslně přijali.

Rozšíření členské základny NATO a EU pomohlo státům střední a východní Evropy při konfrontaci s obtížnými reformami, které byly vyžadovány před vstupem do těchto organizací. Tyto změny umožnily jejich občanům požívat výhod pramenících z demokratického zřízení, vlády práva a výrazného ekonomického růstu. Díky tomuto úsilí se evropské státy více sblížily a staly se více svobodnými v mírovém duchu, jako nikdy dříve v minulosti.

Rusko rovněž podporovalo tuto vizi Evropy v rámci Zakládajícího aktu. Zavázalo se „vytvořit v Evropě společný prostor pro bezpečnost a stabilitu, bez jakýchkoliv dělících čar nebo sfér vlivu,“ a „respektovat suverenitu, nezávislost a územní integritu všech států a jejich inherentních práv volby prostředků pro zajištění národní bezpečnosti“.

V současné době se jeví, že Rusko se pokouší v rozporu s tímto závazkem obnovit sféru vlivu zabráním části Ukrajiny, udržováním velkého počtu ozbrojených sil na hranicích a požadavkem vyjádřeným ministrem zahraničních věcí Ruska, Sergejem Lavrovem, že „Ukrajina nemůže být součástí žádného bloku.“

Rusové prohlašují, že NATO slíbilo nerozšiřování

Ruští politici prohlašují, že v roce 1990 tehdejší američtí a němečtí vládní představitelé slibovali, že NATO nebude rozšiřovat svoji členskou základnu směrem do východní a střední Evropy, nebude budovat vojenské infrastruktury v blízkosti hranic s Ruskem ani rozmisťovat ozbrojené síly v těchto oblastech.

Žádný z těchto slibů nebyl učiněn, a ani žádný související důkaz Rusko nepředložilo. Měl-li být takový slib Aliancí někdy vysloven, bylo by o tomto rozhodnutí učiněno oficiální písemné prohlášení podepsané všemi spojenci NATO. Kromě toho úvahy o rozšíření NATO se zrodily až rok po sjednocení Německa. Tato otázka nebyla na programu jednání v době, kdy Rusko tvrdí, že byly tyto sliby uskutečněny.

Obviňování NATO ze slibů nebudovat vojenskou infrastrukturu v blízkosti území Ruska jsou rovněž falešná. NATO zdůraznilo v Zakládajícím aktu, že „v současném a předvídaném bezpečnostním prostředí bude Aliance plnit závazky kolektivní obrany a ostatních úkolů zabezpečováním nezbytné operační součinnosti, integrace armádních útvarů a posilováním jejich schopností namísto trvalého rozmístění velkého počtu bojových jednotek. Proto je třeba spoléhat na adekvátní infrastrukturu odpovídající výše uvedeným úkolům. V tomto kontextu je možné posílit schopnosti, v případě obrany proti hrozbě jakékoliv agrese, z důvodu účasti na mírových operacích v souladu s Chartou OSN a hlavními principy OBSE a v případě výcviku v souladu s přijatou Smlouvou o konvenčních ozbrojených silách v Evropě, ustanoveními Vídeňského dokumentu OBSE z roku 1994 a dohodnutými opatřeními o transparentnosti.“

NATO skutečně podporovalo v nových členských zemích Aliance zlepšování vojenských infrastruktur (například leteckých základen) tak, aby odpovídaly požadavkům na posílení obrany a na výcvik. Nicméně jediné bojové jednotky trvale rozmístěné na území nových členských států jsou jejich vlastní ozbrojené síly.

I před ukrajinskou krizí byla jediným běžně viditelným prostředkem ozbrojených sil Aliance v nových členských státech proudová letadla používaná pro kontrolu a ochranu vzdušného prostoru pobaltských států. Tyto minimální obranné prostředky nemohou být posuzovány jako substantivní bojové síly ve smyslu Zakládajícího aktu.

NATO od vypuknutí krize učinilo opatření pro zlepšení situačního hodnocení a upevnění obrany našich východoevropských spojenců. Tento postup je rovněž zcela v souladu se Zakládajícím aktem a přímým důsledkem vojenských destabilizačních akcí ruské armády.

Na závěr Zakládající akt uvádí, že „Rusko bude uplatňovat stejná omezení v rámci jejich konvenčních ozbrojených sil rozmístěných v Evropě.“ Ruská agrese proti Ukrajině je flagrantním porušením těchto závazků, stejně jako jeho jednostranné suspendování Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě.

Rusové prohlašují, že NATO inorovalo jejich obavy týkající se protiraketové obrany

NATO neignorovalo obavy Ruska. Naopak, Aliance se vytrvale snažila o spolupráci s Ruskem v oblasti obrany proti řízeným střelám. U příležitosti Summitu 2010 v Lisabonu se nejvyšší představitelé vlád členských států NATO rozhodli „zdokonalovat potenciál obrany proti řízeným střelám v zájmu ochrany obyvatelstva, území a ozbrojených sil všech evropských členských zemí NATO, a zároveň vyzvali Rusko ke spolupráci s námi“ (Deklarace [zde](#)).

Tato výzva byla zopakována na Summitu 2012 v Chicagu ([zde](#)), kde vedoucí představitelé zdůraznili, že NATO „zůstává zavázáno ke spolupráci v oblasti obrany proti řízeným střelám v duchu vzájemné důvěry a reciprocity“, a explicitně prohlásili, že protiraketová obrana NATO „nebude narušovat kapacity ruské strategie odstrašování.“ NATO rovněž navrhlo zavedení odpovídajícího režimu transparency, který by zahrnoval zřízení dvou společných středisek NATO-Rusko pro obranu proti řízeným střelám. Rusko odmítlo tyto nabídky.

Uvedená prohlášení ze zmíněných summitů jsou více než pouhými politickými sliby: jsou definicí politických koncepcí NATO. Rusko místo přijetí spolupráce s NATO posílilo argumenty ignorující fyzické aspekty věci a politické koncepce vyjádřené představiteli NATO. Nezávislí ruští vojenští experti jasně vysvětlili, že program NATO týkající se obrany proti řízeným střelám nemůže Rusko jakkoliv ohrožovat, ani znehodnocovat účinnost strategického odstrašování ruských ozbrojených sil. Ruská vláda použila protiraketovou obranu jako důvod k obviňování namísto příležitosti k partnerství.

Ruská kritika legitimacy vojenských operací NATO v Libyi

Hledající ospravedlnění svých protiprávních akcí na Krymu, Rusko podrobilo kritice legitimitu některých operací NATO.

Kritika zahrnuje operaci na ochranu obyvatelstva Libye uskutečněnou pod vedením NATO v roce 2011. Tato operace byla zahájena na základě Rezoluce č. [1970](#) a Rezoluce č. [1973](#), RB OSN, obě citující Hlavu VII. Charty OSN. Rusko ani proti jedné nehlasovalo. Prezident Putin nedávno obvinil NATO z porušení těchto rezolucí bombardováním Libye. Tato obvinění jsou nepravdivá.

Rezoluce č. 1973 RB OSN pověřila NATO „provedením všech nezbytných opatření“ pro „ochranu civilního obyvatelstva a území osídleného civilním obyvatelstvem před hrozbami ozbrojeného napadení“, což NATO učinilo za politické a vojenské podpory států tohoto regionu a členů Ligy arabských států.

Po skončení konfliktu NATO spolupracovalo s Mezinárodní vyšetřovací komisí OSN pro Libyi, která nekonstatovala žádná porušení Rezoluce č. 1973 RB OSN nebo mezinárodního práva a naopak dospěla k závěru, že „NATO vedlo vysoce precizní vojenskou operaci s demonstrativním odhodláním zabránit ztrátám z řad civilního obyvatelstva.“

Ruská kritika legitimacy vojenských operací NATO v Kosovu

Operace NATO v Kosovu následovala až po roce intenzivního úsilí o mírové řešení této krize ze strany OSN a Kontaktní skupiny, jejímž členem bylo Rusko. Rada bezpečnosti OSN označila při mnoha příležitostech etnickou čistku v Kosovu a rostoucí počet uprchlíků vyhnaných z jejich domovů za hrozbu pro mezinárodní mír a bezpečnost. Operace NATO Spojenecká síla byla zahájena i přes neexistenci zmocnění Rady bezpečnosti, a to za účelem zabránění rozsáhlému a trvalému porušování lidských práv a vraždění civilního obyvatelstva.

Po letecké operaci následující operace pod vedením NATO, s názvem KFOR (Kosovské mírové síly), původně za účasti Ruska, byla uskutečněna pod mandátem OSN (Rezoluce č. [1244](#) RB OSN) za účelem zajištění bezpečnosti v Kosovu. Tato situace vyústila v téměř deset let diplomatických jednání, pod záštitou OSN s cílem zformovat koncepci politického řešení a právního postavení Kosova, ve smyslu Rezoluce č. 1244 RB OSN.

Kosovská operace byla vedena až po vyčerpávající diskusi zahrnující celé mezinárodní společenství zainteresované na této dlouhotrvající krizi. Co se týká Krymu, bez jakéhokoliv důkazu o krizi a bez pokusu o vyjednání jakékoliv formy řešení, Rusko obešlo celé mezinárodní společenství, včetně OSN, a jednoduše okupovalo část území jiného státu.

Rusové prohlašují, že ukrajinské státní orgány jsou nelegitimní

Současný ukrajinský prezident a členové vlády byli dne 27. února 2014 schváleni naprostou většinou ukrajinského parlamentu (371 hlasů z 417 registrovaných poslanců), včetně členů Strany regionů.

Parlament byl zvolen dne 28. října 2012. Ruský ministr zahraničních věcí v té době prohlásil, že volby proběhly „pokojně v míru, bez jakýchkoliv extrémů a v souladu se všeobecně přijatelnými normami“ a „potvrdily ukrajinskou věrnost demokracii a vládě práva“. Toto prohlášení lze nalézt v ruštině [zde](#).

Parlament, který byl pro Rusko legitimní, může být dnes jen stěží nelegitimní.

Rusové prohlašují, že takzvané referendum na Krymu bylo legální

Ruští státní představitelé prohlašují, že takzvané referendum na Krymu dne 16. března bylo legální

Referendum bylo ve smyslu ukrajinské ústavy (viz v ukrajinštině [zde](#), v ruštině [zde](#), v angličtině [zde](#)) nezákonné. Ústava stipuluje, že otázky týkající se „změny území Ukrajiny jsou řešeny výhradně celoukrajinským referendem“. Krym jako součást Ukrajiny požívá status autonomní republiky, avšak veškeré otázky týkající se zákonných pravomocí musí být řešeny ukrajinským parlamentem (článek 134) a veškeré otázky týkající se Ústavy musí být schváleny ukrajinským parlamentem (článek 135).

Takzvané referendum bylo zorganizováno během několika týdnů samoprohlášenou správou Krymu, která byla dosazena ruskou armádou po obsazení vládních budov.

Rusové prohlašují, že anexe Krymu byla oprávněná podle poradního posudku Mezinárodního soudního dvora ve věci nezávislosti Kosova

Vedoucí představitelé Ruska prohlašují, že precedentem takzvaného Vyhlášení nezávislosti Krymu byl poradní posudek Mezinárodního soudního dvora ve věci nezávislosti Kosova (viz [zde](#)).

Mezinárodní soudní dvůr však jasně prohlásil, že jeho poradní posudek nebyl precedentem. Soud uvedl, že mu byla předložena „limitovaná a specifická otázka“ týkající se nezávislosti Kosova, která nemohla pokrýt rozsáhlé právní následky takového rozhodnutí.

Soud upozornil na okolnosti, za kterých jsou požadavky nezávislosti nezákonné. Tato situace zahrnuje zjištění, zda „okolnosti byly nebo měly být spojeny s použitím síly v rozporu s mezinárodním právem“. Příkladem „použití síly v rozporu s mezinárodním právem“ je invaze nebo okupace sousedním státem, což je přesně skutek, kterého se Rusko dopustilo.

Kromě toho, celý proces vedoucí k vyhlášení nezávislosti Kosova trval dlouhá léta a zahrnoval rovněž rozsáhlou proceduru řízenou OSN. Rusové prohlašují, že jim tato fakta nejsou známá.

Public diplomacy division (PDD) - press and media section

Tel.: +32(0)2 707 1010/1002

Email: moc@hq.nato.int

#NATO